

az első magyarázata. Az anekdotikus, rövid történet Nizzában kezdődik, ahol Baltaváry Tihamérné, férje nélkül, a decembert tölti. Nemsokára távirat érkezik a budapesti rendőrhivataltól: kiderül, hogy Baltaváry öngyilkos lett. A történet, rövidege ellenére, több fordulatot is vesz. ADAMIKNÉ párhuzamot von az öngyilkosság gondolata és az idősödő író lelkiállapota között. A történet maga is talányos, s a valósággal való kapcsolatáról is csak sejtéseink lehetnek. ADAMIKNÉ kötete Jókai első novellájával is bővebben foglalkozott, az utolsó novella szövegközlése által a „könyv kapott egy keretet” (287).

ADAMIKNÉ JÁSZÓ ANNA kötete kitűnő segítőtársa lehet minden Jókai iránt érdeklődő olvasónak, s azoknak a magyartanároknak is ajánlható, akik Jókai novelláinak ismeretetésével szeretnék tanítványaik szívéhez közelebb hozni az író munkásságát. Az utóbbi időben számos szülő és pedagógus véli úgy, hogy Jókai olvasása már túl nehéz a mai gyerekeknek. A terjedelmes regényekhez képest a novellák minden bizonnyal könnyebben befogadhatók a fiatalabb olvasók számára.

CSÉPÁNY NIKOLETTA

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

TÁRSASÁGI ÜGYEK

Guttman Miklós

(1944–2025)

Guttman Miklós, az emberileg és szakmailag is nagyra becsült magyarnyelvész, dialektológus kollégánk 2025. szeptember 12-én, nem sokkal 81. születésnapja után, vagyis életének 82. évében elhunyt. Megrendített bennünket életvidám ember- és munkatársunk halálesete, de arra ösztönöz ez minket, hogy méltóképpen megemlékezzünk róla.

Guttman Miklós 1944. szeptember 4-én született a Vas megyei, Szombathely közeli községben, Náraiban. Szülőfalujának hagyományörző közege egész életére szólóan meghatározta valóságsszemléletét, pályafutásának mikéntjét. Itt végezte el általános iskolai tanulmányait, majd Szombathelyen érettségizett a Savaria Gimnáziumban. Ezután, 1969-ben a Pécsi Tanárképző Főiskolán szerzett magyar–történelem szakos általános iskolai tanári oklevelet, amelyet a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán előbb 1973-ban történelem, majd 1977-ben magyar nyelv és irodalom szakos középiskolai tanári diploma megszerzésével egészített ki. Már felsőfokú tanulmányai során is fogékony volt az élőnyelvi, névtani, néprajzi és helytörténeti sajátosságok iránt.

Első munkahelye a Jáki Általános Iskola volt. Itt 1969-től 1974-ig tanított. Felkeltette érdeklődését az iskolások nyelvhasználatának nyelvjárási jellemzői. A témakör később tudományos kutatómunkájának fő területe lett.

A Szombathelyi Tanárképző Főiskola Magyar Nyelvi (később Nyelvészeti) Tanszéke az idő tájt volt alakulóban, és az alapító tanszékvezető, Szabó Géza meghívta szervezeti

egységébe Guttmann Miklóst oktatónak. Így a főiskolai ranglétrát bejárva, a tanársegédi státusztól a főiskolai tanáriig, ennek az intézménynek volt a főállású oktatója 1974-től végleges nyugdíjazásáig, 2012-ig. Mivel jelentős tapasztalatokat szerzett az általános iskolai magyartanításban, ő lett a tanszék anyanyelv-pedagógiai stúdiumának oktatója, tantárgyfelelőse, a tanítási gyakorlatok szervezője. Emellett részt vett a tanszék más tárgyainak (például a dialektológiának, az élőnyelvi speciális kollégiumnak) a tanításában is.

Közben külszolgálatot teljesített magyar lektorként a Maribori Egyetem Pedagógiai Karán 1981 és 1984 között, 2000 táján pedig inspektorként, azaz szakfelügyelőként a Lendvai Kétnyelvű Iskolában és a szomszédos települések oktatási intézményeiben. Mindkét esetben feladata volt értelmiségiek képzése a muravidéki magyarság számára a magyar mint anyanyelv és környezetnyelv szempontjából.

Mind szombathelyi, mind maribori oktatóként intenzív kutatómunkát végzett Magyarországon a Vas megyei, a nyugat-dunántúli illetőségű, illetve Szlovéniában a Lendvátájéki, muravidéki magyar nemzetiségű diákok nyelvhasználatának körében. Kutatásának eredményeit számos publikációban, konferencia-előadásban tette közzé. Ebben a témakörben, a Vas megyei általános iskolai tanulók nyelvhasználatáról írt értekezése alapján szerezte meg az egyetemi doktori címet 1980-ban. A nyugat-dunántúli általános iskolai tanulók nyelvét vizsgáló monográfiájával pedig a nyelvtudomány kandidátusa fokozatot nyerte el 1995-ben. Ez a Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai sorozat 202. köteteként meg is jelent (GUTTMANN 1995). A muravidéki nyelvföldrajzi kutatásainak eredménye egy társszerzővel elkészített, ugyancsak a MNyTK. sorozat darabjaként (182.) napvilágot látott könyv (GUTTMANN–KÖBÖLKUTI 1987).

Kutatási tevékenységének sokoldalúságáról más kiadványok is tanúskodnak. Még a tanszékre való kerülésekor közreműködött a Vas megye földrajzi nevei című gyűjtemény közreadásában (BALOGH–VÉGH szerk. 1982). Élénken érdekelte a régióban levő szomszédos nyelvek érintkezésének kérdésköre is, erről árulkodik többek között a Bibliotheca Slavica Savariensis 9. kötete (GUTTMANN 2005). Szülőfalujának, Nárainak nyelvészeti, néprajzi, helytörténeti vonatkozásait nem is egy könyvben vázolta fel (GUTTMANN 1991, 2014). Azzal a céllal, hogy dialektológiai-szociolingvisztikai kutatásainak tanulságai anyanyelv-pedagógiai szempontból is minél szélesebb körben hasznosuljanak, az ELTE Savaria Egyetemi Központjának Magyar Nyelvtudományi Tanszéke Hajba Renáta és Tóth Péter szerkesztésében tanulmánykötetben adta ki idetartozó közleményeit (GUTTMANN 2024).

Mind oktató-, mind kutatómunkájához számos egyéb tevékenységforma fűződött. Munkahelyén kétszer is volt vezetői beosztásban: 1989 és 1993 között az oktatási és általános főigazgató-helyettesnek, 2002-től 2005-ig az általános és tanulmányi rektorhelyettesnek a teendőit teljesítette. – A tanszéken továbbra is elvégezte alapfeladatait, sőt más munkálatokba is bekapcsolódott. Tanszéki kollégáihoz hasonlóan ő is többször vállalta a magyarszakos hallgatók nyelvjárásgyűjtő terepgyakorlatának szervezését, számos hallgató szakdolgozatát konzultálta, nemegyszer lett díjazott az Országos Tudományos Diákköri Konferencián tanítványának pályamunkája. – A tudományos közéletből is kivette részét, több ilyen társaságnak, munkabizottságnak is tagja volt. Rendszeresen közreműködött a szombathelyi dialektológiai szimpozionok, egyéb tudományos konferenciák megrendezésében, köteteik kiadásában. – Szívégyének tartotta a nyelvi ismeretterjesztést is. Különösen a Muravidéki Magyar Rádió nyelvművelő műsorában és a [Muravidéki]

Népűjság ilyen jellegű rovatában való szereplésre fordított figyelmet. Írásaiból – társszerzőkkel, -szerkesztőkkel együttműködve – két válogatás is napvilágot látott.

Munkájának jó néhány elismerése, kitüntetései közül a Csűry Bálint- emlékéremnek és -díjnak (1990), valamint a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjének (2011) örült leginkább. Büszke volt a Széchenyi Professzori Ösztöndíj elnyerésére is.

Ejtsünk egy-két szót róla mint magánemberről is! Nagyon szerette a természetet. Szívesen időzött kőszegi szőlőbirtokán és almásában. Ne feledkezzünk meg arról sem, hogy sokat tett családjáért, feleségéért, lányáért, unokáiért.

Személyében a szombathelyi dialektológiai műhelynek és a magyar nyelvjáráskutatásnak egyik kiváló szakemberét veszítettük el. Ebbéli örökségét, jó ember voltának emlékét megőrizzük, és az utókor figyelmébe ajánljuk.

Hivatkozott irodalom

- BALOGH LAJOS – VÉGH JÓZSEF szerk. 1982. *Vas megye földrajzi nevei*. Vas Megyei Múzeumok Igazgatósága, Szombathely.
- GUTTMANN MIKLÓS 1991. *Adatok Nárαι nyelvéhez, néprajzához*. Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szombathely.
- GUTTMANN MIKLÓS 1995. *A táji jelenségek vizsgálata tíz- és tizennégy évesek beszélt nyelvében a Nyugat-Dunántúlon*. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest.
- GUTTMANN MIKLÓS 2005. *Anyanyelv, dialektus, kétnyelvűség, oktatás*. Berzsényi Dániel Főiskola Szláv Filológiai Tanszékcsoport, Szombathely.
- GUTTMANN MIKLÓS 2014. *Nárαι nyelvi múltjából*. Nárαι Község Önkormányzata – Nárαιért Egyesület – Sárgaliliom Alkotó és Közösségi Ház, Nárαι.
- GUTTMANN MIKLÓS 2024. *Élőnyelvi vizsgálatok anyanyelv-pedagógiai tanulságai*. Savaria University Press, Szombathely.
- GUTTMANN MIKLÓS – KÖBÖLKUTI KATALIN 1987. *Hangutánzó igék vasi és muravidéki atlasza*. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest.

MOLNÁR ZOLTÁN MIKLÓS